

Розділ 5. Вогнева підготовка (18 годин).

Тема 1. Стрілецька зброя. Класифікація стрілецької зброї (2 години уроку)

Питання 1. Завдання вогневої підготовки.

Вогнева підготовка - один із основних предметів бойової підготовки й складова частина польового вишколу підрозділів Збройних Сил та інших силових структур України. Мета вогневої підготовки - навчити особовий склад та підрозділи підтримувати озброєння в постійній бойовій готовності та вести ефективний вогонь для ураження противника в умовах сучасного бою в інтересах виконання поставлених бойових завдань.

Розділ "Вогнева підготовка" призначений навчити застосовувати штатну зброю для ураження різних цілей у бою і передбачає вивчення матеріальної частини зброї, основ, прийомів і правил стрільби, прийомів і правил метання ручних гранат, способів розвідки цілей та визначення дальностей до них, а також проведення стрільб.

Критерієм високої вогневої підготовки воїнів є вміння знищувати противника в бою з першого пострілу.

Питання 2. Історія розвитку стрілецької зброї

Офіційною датою виникнення вогнепальної зброї серед європейських народів вважають XIV ст., коли розвиток техніки дав змогу застосовувати порох (до середини XIX ст. це був димний порох) як засіб для метання. Використання енергії пороху для метання снарядів ознаменувало собою початок нової ери у військовій справі - з'явилась артилерія, і надалі, після її появи, у тому ж XIV ст., виникла окрема гілка артилерії - ручна вогнепальна зброя.

На Русі вогнепальна зброя також з'явилась у XIV ст., але точна дата появи не встановлена. Згідно з Галіційським часописом, "армати" на Русі з'явилися у 1389 р. "та от того часу урозуміли з них стріляти". Але у Софійському часі згадується не лише про появу вогнепальної зброї, а вже її бойове застосування.

Перші зразки ручної вогнепальної зброї були вкрай недосконалі. Вони представляли собою порівняно короткі залізні або бронзові труби, склепані з окремих смуг або викувані з цільного куска. Один кінець труби був закритий наглухо та інколи закінчувався стержнем. Заряджання та стрільбу здійснювали найпримітивнішим способом. У канал ствола засипали заряд пороху, потім туди вводили снаряд - залізну або свинцеву кулю. Стрілець брав зброю у руки та наводив на ціль, потім, підносячи вогонь (гніт або розпечений прут) до маленького отвору, запалював заряд. Як правило, запалював заряд помічник стрільця.

У XIV ст. ручна вогнепальна зброя суттєво не відрізнялась від артилерійських гармат і була тією ж гарматою, але зменшеною до таких розмірів, щоб можна було стріляти з рук. Цю зброю називали ручницями або гаківницями (від крюка, гака, що виступав знизу).

У XIV ст. з'явилися рушніці з гнutowим замком (на Заході - аркебузи, на Русі - ручні пищалі 12,5-18 мм калібру).

З першої чверті XV ст. у побудові ручної вогнепальної зброї з'явилися перші удосконалення - стволи стали більш подовженими, приклади вигнутими, затравочні отвори розміщуються не зверху, на лінії прицілу, а збоку.

Велике значення для розвитку стрілецької зброї мав перехід від ґнutowих до колесцових (кінець XV ст.) та ударно-кремєневих (XVI ст.) замків. Ця гладкоствольна дульнозарядна зброя проіснувала до XIX ст.

Перші зразки нарізної зброї були створені ще у XVI ст., але через складність виготовлення на озброєння потрапили лише у 60-х рр. XIX ст.

Винахід у першій половині XIX ст. ударного складу й капсуля, як засобу запалення металнього заряду, паперового (у 60-х рр. - металєвого) унітарного набою, удосконалення замків і створення затворів дали змогу переозброїти збройні формування нарізними казенно-зарядними карабінами і гвинтівками.

З появою нітрогліцеринового пороху з'являється напівавтоматична та автоматична зброя (кінець XIX ст.).

Питання 3. Класифікація сучасної стрілецької зброї

Розглядаючи класифікацію зброї, враховуючи й стрілецьку, потрібно пам'ятати, що:

- будь-яка зброя - це засіб нанесення противнику певного ураження;
- класифікація - умовна, тому що з розвитком та появою нових зразків зброї за призначенням, конструкцією та принципом дії з'являються нові елементи класифікації.

Сьогодні на озброєнні армій дуже велике розмаїття зразків стрілецької зброї. Для їх вивчення та оцінки можливостей за бойовим використанням потрібна класифікація, що допоможе звести все різноманіття зразків до визначених видів.

У класифікації, яку пропонуємо, види стрілецької зброї можна поділити за такими основними ознаками:

За призначенням:

бойова (військова) - суто для військового (бойового) використання;

поліцейська - для сил правопорядку;

мисливська - для мисливської промисловості;

цивільна - для самооборони;

спортивна - для спортивних змагань;

навчальна - для вивчення будови, способів застосування, але з якої не можна стріляти насправді;

навчально-тренувальна - для придбання початкових навичок стрільби.

За бойовими можливостями:

пістолет - короткоствольна стрілецька зброя для стрільби на короткі відстані, якою керує одна рука;

револьвер - короткоствольна стрілецька зброя з повертанням блока стволів або зарядних комор, для стрільби на короткі відстані, якою керує одна рука;

пістолет-кулемет - автоматична зброя, що використовує для стрільби пістолетні патрони;

"автомат" (автоматична гвинтівка, автоматичний карабін, автомат системи Калашникова) - ствольна автоматична стрілецька зброя для стрільби кулями, якою керують обидві руки з упором прикладу в плече;

рушниця - довгоствольна стрілецька зброя, гладкоствольна, нарізна або комбінована, в конструкції якої передбачена стрільба з використанням двох рук та упором у плече;

гвинтівка - одноствольна нарізна рушниця з гвинтовими нарізами для стрільби кулями (довжина ствола приблизно дорівнює 70 калібрам (50-60 см));

карабін - полегшена гвинтівка з вкороченим стволом (довжина ствола приблизно дорівнює 40-50 калібрам (30-40 см));

кулемет (ручний, станковий, великокаліберний) - довгоствольна автоматична стрілецька зброя для безпосередньої стрільби кулями з опори.

За джерелом енергії, яку використовують для викидання кулі (здійснення пострілу) зі ствола зброї:

вогнепальна - енергія порохових газів, які утворюються під час згорання заряду;

пневматична - енергія газів, які стиснуті;

механічна - потенційна сила пружних елементів (лук, арбалет, катапульта та ін.);

електрична - за принципом електромагнітної індукції.

За калібром:

малокаліберна - калібр зброї до 6,5 мм (арт. до 76 мм);

нормального калібру - від 6,5 мм до 9 мм (арт. 76-130 мм);

крупнокаліберна - понад 9 мм (арт. понад 130 мм).

За конструкцією стволів (за нарізами в каналі ствола):

гладкоствольна - ствольна зброя з гладким каналом ствола;

нарізна - ствольна зброя з нарізами в каналі ствола;

комбінована - багатоствольна зброя з комбінацією стволів з гладким і нарізними каналами. У перспективних зразках сучасної зброї застосовують принцип полігональних стволів, переріз каналу в яких виглядає як правильний багатокутник.

За ступенем автоматизації:

неавтоматична - перезарядження здійснюється вручну;

автоматична - зброя з повною автоматизацією перезарядження і здійснення пострілу;

самозарядна - автоматична зброя для поодинокі стрільби. Перезарядження, як правило, відбувається за рахунок енергії порохових газів заряду, стрілець здійснює тільки спуск.

За кількістю осіб, які обслуговують зброю:

групова - стрілецька зброя, яка обслуговується стрілецьким розрахунком або екіпажем (ручні, станкові, крупнокаліберні кулемети);

індивідуальна - стрілецька зброя, яку обслуговує один стрілець (пістолети, револьвери, гладкоствольні рушниці, карабіни, автомати, пістолет-кулемети).

Викладач

В.К.Кучабський